

EGYENLŐSÉG.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, V. Hajnal-utca 2.

hová minden küldemény intézendő:

TÁRSADALMI HETILAP.

SZERKESZTI

BOGDÁNYI MÓR

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve . . . 8 ft.

Félévre 4 „

Negyedévre 2 „

Egyes szám ára 16 kr.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

A mi válaszunk

— Gróf Károlyi István beszédére. —

Még egyszer vissza kell térnünk Károlyi István grófnak a főrendiház mult csütörtöki ülésében tartott ugynevezett beszédére. Vissza kell térnünk, nem azért, mintha Károlyi István gróf, a kit ma is csak Pistának szokás szólítani, politikai egyéniség volna, ő neki a politika nem eleme, ő az afféle mágnásfurcsaságokban van otthon. Nem is azért, mintha a beszéd valamiféle monumentális enuncziáció lenne, hiszen voltaképen az nem is beszéd, csak amolyan »derültséget« keltett aforizmaszerű semmi. Hanem vissza kell térnünk, mert noha csak Károlyi Pista mondta, a főrendiházban tehát a magyar törvényhozás egyik alkotó részében mondotta el azt, a mit elszoktak mondani a Csatári Zsigák és a Verhovayk Kutya-Bagoson vagy Piriócson s ott sem politikailag érett társaságban, hanem részeg parasztok előtt a hordóról valamely állásban.

A főrendiházban mondatott el ez a beszédnek nevezett csevegés az ismeretes d) pont ellen, s a d) pont leszavaztatott, tehát ez is jeientőséget ad a dolognak, s most Károlyi Pista tetszeleg magának abban, hogy a d) pontot ő buktatta meg.

Az értelem alaptalanságának, az elfogultságának, a mágnáson kívül mást ember számba sem vevésnek a szegénységi bizonyítványát adta magáról Károlyi Pista gróf e »beszéd« argumentumaiban, s ha az ő »elvtársai«-ra ezek az argumentumok hatottak, nagyon furcsa világításba állították magukat a mágnások a liberálison gondolkozók értelmiségének közvéleménye elé, mert dokumentálták magukról, hogy ő közöttük, — tisztelet a kivételeknek, — egyik tizenkilencz, a másik egy hijján husz.

Hiszen mi az argumentuma Károlyi Pistának? Hogy a zsidóknak, — úgy mond, — külön Istenük van, nem a magyarok Istenéhez, hanem a Jehovához imádkoznak.

Ugyan nagy tájékozatlanság Károlyitól, a ki több katolikus társaság tagja, hogy nem tudja, hogy az uralkodó vallás kereszteltem templomának szentelt oltárán a Jehova van fölírva mindenütt. Ez előtt a név előtt térdelnek a főrendiház katolikus egyháznagy tagjai és ez előtt a név előtt rebegik el az ő imáikat. Károlyi gróf ur ép úgy, mint a zsidók s a magyar főpapok is, mind Jehovához imádkoznak, és ha mindezek a magyarok Istenét imádják, akkor Jehova nem külön zsidó Isten, hanem a magyarok Istene.

És ezt, az egész zsidóság nevében mondjuk a gróf urnak, hogy mikor mi zsidók Jehovához imá-

kozunk a magyar hazáért, a magyarok Istenének is tartjuk a mi Jehova Istenünket.

De hátha Károlyi Pista grófnak a Jehova ellen kifogása van, hogy történt, hogy nincs kifogása Jézus Krisztus ellen, hogy történik, hogy azt imádják? Idézhetnék Károlyinak theologiai könyveket, de hát tudom, nem szokta olvasni, az ő értelmi színvonalán maradok tehát, s azt mondom, hogy Munkácsynak festményéből meggyőződhettem, hogy bizony Jézus is csak afféle orthodox zsidó volt, nem pedig sarkantus csizmába járó búsmagyar. És — tán, — Károlyi Pista gróf főúri büszkeségének csak nem derogál zsidó Jézus Krisztust imádni!

Avagy, hogy ettől a ponttól el ne térjünk; nézzen körül Károlyi Pista az ő általa megszavazott főrendiházban, a hol ott ül Windisgrätz és ott fog ülhetni Haynau. Ugyan fölteszi róluk a gróf, hogy ezek az urak a magyarok Istenéhez imádkoznak?

És ezeket még is beszavazta és bebocsájtja Károlyi a főrendiházba, melynek szinte magyarnak, függetlennek és becsületesnek kell lenni. Én tisztelem a Haynauak és Windisgrätzek s általában az indigének magyarságát és függetlenségét, s azoknak azt a bizonyos politikai becsületességét, a melyet nem csak a felső-, de az alsóház tagjaitól is minden jó hazafi megkövetel. Valamint ségesen tisztelem azoknak a magyar mágnásoknak a függetlenségét, hazafiságát és politikai becsületességét, a kik ránk zuditották és bevezették ellenünk a magyar szabadság és nemzeti függetlenség megölésére a - muszkát.

Pedig Károlyi István gróf ezeket a jeleseket is — bezavarta a főrendiházba, daczára, hogy a mágnások függetlenséggel és hazafiságával oly fennen kérkedik.

Ebbeli nemes lelkesedése közben megfelekezett nyilván a mindenki által tisztelt és elismert tekintély, hazafi és független politikus Szontagh Pálról, a ki a főrendi vita alatt kiemelte, hogy a szabad és független magyar kormányt a mágnások között alig hatón követték Debreczenbe, a többi az Pozsonyba menekült és ott gyűlésezett a saját maga és a bécsi érdekekben.

Lássá Károlyi Pista, mennyivel függetlenebbek, mennyivel hazafiatlanabbak és becsületesebbek voltak a zsidók, a kik templomaik szertartásos klendiumait küldték Kossuthoz a magyar nemzeti bankalaphoz, midőn a mágnások kincseiket az országból alattomban vitették ki. Annyival lelkesebb patrioták voltak a zsidók, midőn ott harcoltak a magyar haza függetlenségének három

szinü zászlaja alatt, noha e hazában jóformán polgári joguk sem volt, míg a mágnások túlnyomó része menekült külföldre, s a ki még a szabadságharcz alatt visszajött közülök, az muszkát is hozott magával.

Imé ez a zsidók Károlyi Pista által becsmért patriotizmusa, s ez a mágnásoknak általa dícsőített hazafisága. A ki komoly, őszinte magyar ember, mondja meg, van-e igaza Károlyi Pistának? —i.

Társadalmi konstellációk.

Béke uralkodik egész Európában. Örülünk, hogy ezt előre bocsáthatjuk. Európa minden állama a berlini kongresszus óta meg tudta őrizni a békét, és mint mondani szokták, Európa láthatárán nem mutatkoznak sötét felhők, a melyek öleből háborus viharok keletkezhetnének. Minden oda mutat, hogy e béke tartós lesz, a minek nem csekély bizonyítéka az, hogy majd minden európai állam Európán kívül fekvő vállalatokba bocsátkozott, a mely vállalatok többé-kevésbé igénybe veszik erejüket. Azt fogják ellenvetni: Mit ér ez? Az államok beléletében annál inkább erjed; a pártok éles ellentétben állanak egymással és egymás ellen a leghevesebben támadnak. A külbéke meg van, de hiányzik a belbéke. E nézetet azonban tulhajtottnak tartjuk. Oly államokban, melyek élénk fejlődésben vannak, nagy külső veszélyek idejét nem számítva, mindig voltak pártok és párt-harczok. A mi időnk átmeneti idő, mely egész csomó, részint ujon támadt, részint a multból átjött kérdéseket és viszonyokat, még pedig nemcsak elméletileg, de a gyakorlati életben is hivatta van megoldani, illetőleg átalakítani. Itt pártoskodás elkerülhetetlen; keletkeznek ezeknek önmaguktól vezérek ép úgy szellemi, mint anyagi érdekek

folytán; az egyiknek el kell vesztenie olyat, a mivel bír, és azt védelmezi; a másik utalva van arra, hogy új álláspontot foglaljon el és ezt el kell érnie. A vélemények szétágaznak. Az egyik veszedelmesnek tartja azt, a mit a másik nemcsak hasznosnak, de elengedhetlen szükségnek ismer. Előre haladnak, majd kénytelenek visszatérni. Visszatérnek, és nem sokára rá kényszerülnek, ha más módon is, előre törni. A ki tehát a fejlődést óhajtja, ki nem becsüli az életnél és erőfejlésnél többre a merevséget, a csontosodást és végre a halált, annak be kell látnia, hogy a nemzetek és államok beléletében is szükségesek a pártok, és hogy a pártusa semmi más, mint erőnyilvánulás és egyuttal föltétele az életnek Természetesen, a harc hevében ez elkerüli a figyelmet, az ellenvéleményt, az egész ügy halálos ellenének ismerik, pedig csak azért létezik, hogy a másik egyoldalúságát enyhítse, visszatartsa, minek folytan az összeség jóléte eléretik. Azt hisszük tehát, hogy az egymás ellen szenvedélyesen harczoló pártok léte még nem bizonyíték arra, hogy az illető államban vagy nemzetben nincs meg a belbéke. Csak valahol valamely nagy párt a nyugalmat zavarja, ha a meglevő viszonyoknak erőszakos felforgatását tényleg tervezi és megkísérli, csak ott van veszélyeztetve a belbéke. Midőn Poroszországban az ugynevezett kulturharcz a legmagasabb hullámokat vetette, a legkisebb csendzavarás sem fordult elő. Az antiszemitizmus ellenben megzavarja a belbékét. Midőn az antiszemitizmus rablásra és tettlegességekre készült, azonnal elnyomták ugyan, de újra meg újra kitört, mert a vezérek csak rablásra spekulálnak és nem a politikai helyzet megváltoztatására. A míg valamely párt csak arra szorítkozik, hogy a választásoknál, a parlamenti szónoklatokkal és a sajtóval mozdítsa elő érdekeit, addig azt békezavarónak tekinteni nem lehet. Akármiként vélekedjünk a szociáldemokracziáról, Németországban nagyobb törvénybe-

TÁRCZA.

Egy kolostor titkai.

— Az Egyenlőség eredeti tárczája. —

K r a k k ó, 1885. márcz. hó.

A lapok nagy zajt csaptak az u. n. krakkói esetből, dr. Bloch a bécsi birodalmi tanácsban interpelláció tárgyává tette Stieglitz Rachel eltűnését. Pedig hát a dolog. — ha részleteit közelebbről tekintjük, — egészen mindennapi történet.

Eberhardt katolikus barát, a ki a zsidó leány el-tüntetésének mestere és intézője, egy cseppet sem kivétel az ő társai közül. Buja és kéjvágyó, mint a többi, a ki Krakóban álszentelkedéséről ép olyan híres, mint kedveseiről, kiknek a kolostorból Casanova emlékiratait szokta olvasni adni, hogy érzéki szenvedélyüket az exaltációig fokozza.

Stieglitz Rachel szülői, bár nem gazdagok, de jó módban lévő emberek, a kik szeretett gyermeküknek kitünő nevelést adtak s a 15 éves Rachelt egy felsőbb leányiskolában taníttatták, hol a buja barát, Eberhardt a keresztény katolikus növendékeknek a vallást tanította. Itt látta meg a tüzes szemü, sötétfekete haju, a keleti jelleg minden szépségében gazdag gyermeket először Eberhardt.

A gyermeknek volt egy keresztény katolikus barátjánője, fanatikus szülők gyermeke. Ezt használta föl a

nemtelen barát, hogy általa magának az ártatlan zsidó szüzet állati ösztöne kielégítésére ravaszul megkerítse. A fanatizált gyermekkel elhitette, hogy lelki üdvössége van veszélyben, ha Stieglitz Rachelt nem beszéli rá, hogy egy kolostorba menjen és ott a keresztény vallásra térjen át.

A leány mindent elkövetett a barát érdekében, mint annak hazugságai folytán tudatlan eszköze, azonban eredménytelenül. Rachel ragaszkodott vallásához és szüleinek csak azért nem szólt az ellene vetett kelepczéről, mert a galád fondorlatot pusztán barátnője szeretetének gondolta, s mint uemes jellem, barátnője árulójává lenni nem akart.

Eberhardt barát tajtékzott dühében, hogy nem érhet célra. Más eszközhöz folyamodott tehát. Egy ugynevezett javasasszonyt bérelt föl, a ki Rachelt, a fiatal, de teljesen kifejlett és ábrándos gyermeket az apáczazárda alatt elterült sétányra csalja ki bármily ürügy alatt és fizetésképen ezen szolgálatért fölmentette a jósnőt mind-edig elkövetett és ezután elkövetendő bűnei alól, írásban bizonyítva a bánya pokolra való lelkének a mennybeli öröküdvösséget.

Mily eszközöket használt a barát kerítőnője, nem lehet tudni, mert Rachel elszöktetése után nyomtalanul tűnt el Krakóból bőven ellátva pénzzel azon kolostor által, a melynek Eberhardt tagja volt, s a mely attól tartott, hogy ha Eberhardt üzelmeivel kapcsolatosan az ő üzelmeik is kiszülnek, a szerzetet a kormány okvetlen fel fogja vala oszlatni, mert ezen állítólagos jósnő Eberhardt szerzetének fizetett kerítőnője vala.

ütköző cselekményt még sem lehet rájuk bizonyítani, és a mód, a melylyel a legutóbbi időben magát a parlamentbe becsempészni igyekeznek, még mindig a jobb szellem jeleként tekinthető. És csak az a gyalázatos anarchistabanda utálandó, mely az ő bűneit minden államban dynamittal, revolverrel és törrel követi el. De épen e legszükség elvetemültség és aljasságban, e fanatizmusban és örültségben foglaltatik a kezesség is, hogy e banda mindig csak egyeseket fog tagjaiul ismerni, de nem a tömeget. Hozzá tartozik a társadalom salakjához, a mi soha sem hiányzott és időről időre különös körülmények közt életjelt adnak magukról, és a mely ellen az állam minden rendelkezésére álló eszközt, mint mindig a gyilkosok, rablók és tolvajok ellen, igénybe venni kénytelen, anélkül, hogy képes volna k i i r t a n i a g a z t. Az antiszemitizmus ellen hasonló eszközökkel kell küzdeni, mint az anarchizmus ellen, mert végcéljaifra nézve mind a kettő egy és ugyanaz, csak a nevük különbözik egymástól. A t a p a s z t a l á s tanítja, hogy valamely ügy növekedő veszélyességével együtt nőnek az eszközök is, hogy küzdeni lehessen ellene, megszorítani és a veszélyesség legcsekélyebb fokára lenyomni. Nem ismerhetjük tehát el, hogy a t ö b b i európai népek békéje a belső pártviszályok folytán veszélyeztetve volna, csak a pártnézet és a pártérdek által nem szabad annyira elfogulni, hogy az ellenkező nézetnek más nyilvánulását is, mint nyilvános veszedelmet tekintsük.

Ha azonban tekintetünk Európa határain túl terjed, a viszonyok egészen mások lesznek. Háboruszkodnak, vagy — elég sajátságos, — az európaiak háborút kezdenek. Szoros megfigyelés szerint azonban az még mindig az ősi harc kelet és nyugot közt.

Mint ez képletilag az argonauták járatában és a trójai háboruban mutatkozik, a mint ez történeti tény volt a persa háborúk és a macedoni

Nagy Sándor hódító hadjáratai által, a mint azután a rómaiak, még később a törökök minden néppel és hordával tettek, miket nyugot felé vezettek, és mint most századok óta a nyugot a keleti elemeket Európából kiséperni és Ázsiát és Afrikát meghódítani igyekeznek, ez a harc régi örökség, a melynek végeredménye fölött még sokat fognak vitázni. E harcban népjogi tekintetek nem gyakorolhatók. Innen is, onnan is ráteszik a kezét mindenre, a mit elérhetnek és megtarthatnak. A legújabb időben is.

Miután Törökországot a legutóbbi háború végén egy Európában, mint Ázsiában jelentékeny tartományrészekről megfosztatott, Franciaország ment jó példával elő és tekintet nélkül a szultán souverainitására elfoglalta Tunist, Anglia hatalmába keríté Egyiptomot, Olaszország a vöröstenget nyugati partján levő kikötő városokat veszi birtokba, a mint az angolok már korábban birtokba vették a keleti partot. Ugyanez eljárás követetik China ellen: elfoglalják a neki hódoló Tonkinget, vazall állammá alakítják Siamot, Anamot, Cochinchinát, hogy mint az angolok cselekedtek Előindianában, a legelső nyugtalankodásnál egészen leigázzák. Hogy fog e a francziáknak sikerülni a tulajdonképi chinai birodalom egy részét is elfoglalni, és hogy példáját követni fogják-e az angolok és amerikaiak, az az idő kérdése. Ép úgy nyomul Oroszország mindig mélyebben Közép-Ázsiába, már ott áll Afghanistan határán, azon a ponton, a hol Orosz- és Angolországok, ha közmegegyezésre nem jutnak, okvetlen véres háboruba elegyednek. Az európai hatalmak hatalmi köre így tétetett át a többi világrészre. Japán, China, Tibet, Persia és az ázsiai Törökország maradványain kívül tehát az egész Ázsia az oroszok, angolok és francziák uralma alatt áll. Marokkó és Tripolison kívül egész Éjszak-Afrika európai hatalmak alatt. Hogy a maradékok, Ma-

Elég az, bár milyen eszközt használt is, sikerrel használta, mert Stieglitz Rachel megjelent e barát által kijelölt helyen. Alig tette lábát a sétány porondjára, midőn előtte termett a vén kéjencz s a gyermeknek a legrajongóbb szerelmi vallomásokat tette.

Az ártatlan teremtés nem érté kezdetben a barát czélzatait, s naivul jegyezte meg:

— Főtisztelendő urnak nem szabad megnősülni, és ha szabad volna is, én zsidó vagyok, engem el nem vehet.

Mire a barát a vágytól lángoló szemekkel felelt:

— Oh, nem is magamnak akarlak én téged eljegyezni. hanem az Ur jegyesének szántalak, s miután én az Ur szolgálja vagyok, itt e földön én foglak szeretni.

Stieglitz Rachel ösztönszerűleg sejtette meg, hogy itt becsülete és női erénye ellen vetették ki a hálót a fekete csuhás lelketlen kéjenczek s menekülni akarván, futásnak eredt, de a barát e perczen megadta czinkosainak az előre kicsinált jelt, s azok a sűrű lombok mellől előre rohanva, megfogták a gyöngye gyermekét, száját betömtek s a zárdafalnak a sétányra vezető egy rejtett ajtaján az apácza kolostorba vonszolák.

Ugy látszik a buja szenvedélyek és állati vágyak által elvakult Ebenhard már eleve tisztába volt vele, hogy Stieglitz Rachellel czélt nem érhet, ha csak erőszakot nem alkalmaz, mert a zárda fejedelemasszonya értesítve volt az esetről, s az elrablott zsidó szüzet egy üres czella várta.

A fejedelemasszonynak, mint a hír ma meséli, bot-

rányos szerelmi viszonyai voltak Eberhardt baráttal, sőt jól értesültek tudni vélik, hogy a zárdának 18 éves kertész segéde, ki Stieglitz Rachel elrablásában közvetve szintén részes volt, a mennyiben a sétatérre vezető ajtó kulcsát Eberhardt általa kapta meg, — ezen szerelmi viszony gyümölcse. Beavatottak körében tehát kétféle verzió kering Rachel elhelyezését illetőleg.

Az egyik, hogy a fejedelemnő, — ismerve emberét, — sejtette, hogy a szép zsidó leányt Eberhardt mily célból hozta a zárdába, de elnézte a miatt, hogy kedvesét most már czinkostársát továbbra is magához lánczolja. A másik, valószínűbb verzió, hogy Eberhardtnek sikerült a fejedelemnőt is tévuttra vezetni s egy ügyesen kigondolt mese által Rachel elrablását Istennek tetsző dologként feltüntetni, mely esetleg dúsan jövedelmezhet is, mert Rachel egyetlen gyermek lévén, számítottak reá, hogy a bánatos szülők leányuk utáni csüggedés szülte lelki búban elhálnak, s ekkor vagyonuk Rachel révén, kit a zárda »szüzek« közé akartak kényszeríteni, az apácza kolostorra száll.

Vezette légyen az apácza fejedelemasszonyt ez, vagy ama a tekintet, helyet adott Stieglitz Rachelnek és elrejtette őt a világ elől, mialatt Eberhardt minden este eljött a gyermekhez „az igaz hitnek megtéríteni“, valójában pedig eszközévé tenni állati vágyának, mely midőn neki semmiképen sem sikerült, izgató szereket használt, melyekhez az irgalmasok gyógytárából jutott, s ezek segítségével ejtette meg a szerencsétlen gyermek szüzies ártatlanságát.

rokkó, Tripolis, Törökország és Persia sem fog-
 nak ellenállhatni az európai hatalmak támadásai-
 nak, és hogy egyetértés folytán a birtokbavétel és
 elosztás hamar bekövetkezik, az bizonyos. Csak
 Belső-Afrika marad hátra, mert Déli-Afrika már
 rég az angolok és hollandiak tulajdona. Most e
 Belső-Afrika után nyújtják ki kezeiket, a nyugoti
 és keleti partokat veszik birtokba, vagy mint mond-
 ják, védelembe. Ebben már — első ízben, — a
 németek is részt vesznek. Nagy partvidékek van-
 nak itt, miket eddig senki sem igényelt, valószí-
 nűleg azért, mert kevés volt az igényelni való.
 Miután azonban az ipar az ő tultermelésében min-
 dig új fogyasztási adókat keres és ide is elnyo-
 mult, következik, hogy az ipar megvédessék, az
 állami birtokba vétel. A benszülöttekkel hamar
 készen vannak. Nehány hordó pálinka, pár fegy-
 ver, kis borralaló fejében a főnökök óriási terüle-
 teket adnak át, kivált olyanokat, melyeknek lakha-
 tósága és jövedelmezősége kétséges. Egyuttal ke-
 resik az utat befelé és erre kapunak vélik a Con-
 govidéket. Az európai hatalmak eléggé belátták,
 hogy itt egymással, mint semleges földön kell ta-
 lálkozniok és a nemzetközi társaság védelme alatt
 proklamálták a kereskedés szabadságát és megte-
 lepedését. Akárhogy legyen is: ez a Közép-Afrika
 nem oly ország, minőt egykor Cortez és Pizarro
 találtak, hol az európaiak hatalmas telepeket al-
 kothattak és benszülötteket elnyomhatták; az
 európaiak számára majd lakhatlanok, tehát csak
 gyártelepekre alkalmasak, a hol a benszülötteket
 nem nélkülözhetik. A jövő fogja megtanítani, hogy
 ez országok érdemesek voltak-e a fáradságra és
 költségre. Miért maradtak eddig figyelmen kívül?
 Az angolok és hollandok miért nem nyomultak
 előbb fel délre?

A nyugotnak harczát említettük kelet ellen,
 és amannak uralmát emez fölött. De e nagy ese-
 ménynek még van más jelentősége is. Ez együt-

tal a kereszténység harcza az izlam ellen. A vi-
 szonyok itt egészen másként alakulnak, mint az
 ugynevezett új-világban, a melyben az európai te-
 lepülők és velük a kereszténység mindkét világ-
 rész teljes birtokába jutottak. Ez Afrikában és
 Azsiában nem így van. A Cap gyarmatot kivéve
 nincs sehol hely e két világrészben, hol a benn-
 szülöttek egészen eltűntek és a kereszténység tel-
 jesen győzött volna. Az abyssinai keresztények
 kivételével ez oriasí terjedelmű országokban az
 izlam uralkodik, vagy a különféle árnyalatu Budd-
 haismus, vagy végre a fétisimadás. Mind e szá-
 mos népek fanatikusan rajongnak vallásukért, és
 nagyon kis hajlamot mutatnak a kereszténység felé
 fordulni. Ha tehát az ázsiaiknál és afrikaiaknál,
 mint ezt Algir és India példája mutatja, a keresz-
 ténység terjedése csak beláthatlan jövőnek dolga,
 akkor csak a világi uralom képezheti a kérdést.
 Ha ma az izlam leroskadt és nem tud védekezni
 a kereszténység ellen, még kérdés, így marad-e
 ez jövőre is? Az európaiak túlsúlya lényegileg
 csak fegyvereik jóságában és hadi tudományukban
 fekszik. De az európaiak bánasmódja mellett Azsia
 és Afrika népei nem fognak e fegyverek nélkül
 maradni, részben maguk az európaiak kénytelenek
 lesznek India és Algir példájára a benszülötteket
 hadászatiilag is kiképezni, és akkor attól függ,
 mennyiben lehet e népekben a függetlenség szellemét
 és a fanatizmust fölkelteni. Emberi anyagban nincs
 hiány, csak a 350 milliónyi chinaira kell gondolni.

A benszülöttek lázadása Indiában az angolok ré-
 szére nyomatékos intés volt. A sikerek, a miket
 jelenleg a mahdi ér el, ismétli az intést. A med-
 dig a tudósítások terjednek, az Izlam Indiában,
 Chinában és Belső-Afrikában rohamosan hódítja a
 talajt. Annyi bizonyos, hogy a keresztény uralom-
 nak e harcza az izlam országokért és a többi ázsiai
 és afrikai hitvallások ellen, még nem ért véget és
 nagyon ingadozók az elért eredmények.

Ezen közben a szülők mindent elkövettek gyerme-
 kük felkutatására. Igénybevették — bár sikertelenül, —
 a hatóságok közbenjárását is, mialatt az előljáróság, ille-
 tőleg rendőrség elérhetési végzése ellene felfolyamodtak,
 Rachel anyja nyomába jött egy csodás véletlen folytán
 lánya hollétének.

Eberhardt ugyanis egy barát társával sétált egy el-
 hagyott utcában, a melyben Stieglitznének éppen üzleti
 dolgai voltak és mit sem gyanítva, hogy követik, a leg-
 kevésbbé, hogy ki követi őket, nyugodtan beszélgettek a
 Rachel esetéről, mely akkor éppen közbeszéd tárgyát ké-
 pezte.

Eberhardt dicsekedve jegyezte meg érdemes kol-
 legájának.

— Ezt jól elintéztem, s a gyermeket nem adom ki
 kezemből többé.

— Hogyan, — kérdé a másik barát, — még nem
 is adod?

— Oh, napról-napra jobban szeretem.

— S hajlik már?

— Makacs, de meg fogom törni. S e részben is
 czélnál vagyok.

— Hát ha elárul?

— Nem lehet, — mondá Eberhad. Jó helyen van.
 K ö z ö s b a r á t n ő n k a fejedelemasszony gondosko-
 dik eretnek lelkéről.

Otromba röhögés követte e cinikus szavakat, a me-
 lyek a lány keresésében éjet-napot eltöltött Stieglitzné

így véletlenül biztos nyomra vezették. Meg is jelent más-
 nap a zárda fejedelemasszonyánál, hol a bebocsájtatást
 nem merték tőle megtagadni, de megtagadták a négy-
 szemközt való találkozást gyermekével

Midőn az anya távozott, a fejedelemasszony sürgő-
 sen hivatta Eberhardtot, s közösen állapították meg, hogy
 a gyermeket tovább szöktetik, annál is inkább, mert
 Rachel más állapotba volt, s így a vallás ürügye alatt
 elkövetett parázna üzelmek könnyen köztudomásra jut-
 hatnak vala.

Kettős volt a cél. A leányt eltüntetni a kutatók
 szemei elől, egyuttal megakadályozni, nehogy a szánni-
 való áldozat anyává legyen. Mielőtt az utóbbit illetőleg
 Eberhardt intézkedhetett volna, előbb egy vidéki kolos-
 torba csempészte Stieglitz Rachelt, s csak miután Krak-
 kóban egy lelkiismeretlen szülésznőt talált, a ki a mag-
 zatelhajtásra vállalkozott, akkor hozta ismételve a leányt
 Krakkóba, és pedig, — az itt mondottakból nagyon köny-
 ny n megérthető okokból, — egy polgári házhoz, miután
 az erőszakos magzatelhajtás és a zárdai szűzesség nem
 igen rimelnek egymással.

A gyermek leánynyal bevették a titkos szert s
 szörnyü fájdalmak között érte el, hogy nem lett anyává,
 ki ugy helyzetében, ugy betegségében a szülésznő szol-
 gálóját vesztegette meg, s az vitte anyjához a levelet,
 melyben Rachel kéri szülőjét, jöjjön és mentse meg szen-
 vedéseitől.

Az anya meg is jelent Eberhadttal előtt, a ki kono-
 kul tagadta meg a Rachellel való találkozást, kijelentvén,

Mind e kérdések felett azonban inkább előtérbe lép az: hogyan áll a művelődés és emberiség harcza a barbarizmussal és a félbarbarizmussal? E kérdésre a felelet megadásában nagyon türelmetlenek, nagyon sietősek szoktak lenni. Gondoljuk meg, mennyi idő kellett ahhoz is, hogy a kultúra Európában is gyökeret vert. Tekintsünk vissza csak a Krisztus születése utáni hatodik századra és olvashatunk rajzokat, a minőket például Gergely toursi püspök kortársa leirt, az egész nyugoton mindenütt oly durvaságot, kegyetlenséget, kényuralmat, az erkölcsi és törvényes rendnek olyan hiányát, hogy maga a romlott Bizancz a pusztában levő sárként tűnik fel. És tekintsünk a tizenhatodik és tizenhetedik századra a vallásháborúk iszonyaival, az ő inquisitiójával, gyalázatos igazságszolgáltatásával és a nép tudatlanságával; és tisztában kell lennünk az ut lassúságával, a min a kultúra halad. Szerencsének nevezhetni, hogy Amerika és Ausztrália oly nagy és oly könnyen hozzáférhető tért adott a kulturnépeknek, és így a civilizáció megerősítéséhez oly hatékonyan hozzájárult. A többi világrészekben fegyver által kivivandó jelentékeny befolyás nem remélhető, miután a legyőzött népek az európai lénytől inkább el, mint hozzáfordulnak. A békés érintkezéstől sokkal több várható, mint ezt India példája is igazolja. Ép úgy hat a kereskedelem, a termények kicserélése, mely minden népnél új kulturszükségletet teremt, melynek kielégítése újra közeledéshez és kölcsönös hatáshoz vezet. Ott, a hol létezik egy régi, bár visszamaradott kultúra, e kultúra idővel nem zárkozhatik el a haladásnak Európából hozott eredményei elől, és Japán, sőt maga China erről a lassu, de kimaradhatlan hatásról már élénk bizonyosságot adnak. A szorongatott helyzet, a mibe e két nagy birodalom az európai uralom támadása folytán jutott, megtanítja őket, hogy az európai kulturához közeledjenek, és azt lassan elsajátítsák.

hogy csak ha kereszténynyé lesz, mondja meg, hol van gyermeke.

Mialatt Stieglitzné hatósági beavatkozást kérhetett, Eberhardt — célját érve Rachel állapotának elszállítását illetőleg, — megint tovább szöktette a leányt egy kolostorba, a hol a történetek után mindent elkövetnek, hogy a gyermeket a keresztény hitre léptessék és zárda-szüzzé vétessék föl. Azzal fenyegetik, hogy állapotát nyilvánosságra hozzák, hogy tanukat fognak állítani, hogy Eberhardt ő csábította el, s hogy gyermekétől idő előtt ő maga szabadította meg magát, tehát még bűnbe is keverik, melyet a törvény szigorúan sujt.

Hogy ily lelki és testi kényszerítésnek daczára lesz-e eredménye a »szent« törekvéseknek, nagy kérdés ma is. Annyi bizonyos, hogy Rachel jól elrejtették, mer szülők és érdekeltek megint nyomot vesztettek. Hogy a leány Krakkóban van, csak arról gyanítják, mert Eberhardt, kit szemmel tartanak, hetek óta nem mozdult a városból, sőt zárdájából is alig jár ki.

Bár valószínű az is, hogy azt Bloch márcz. 14-iki interpellációja folytán teszi, félvén a kormány hivatalos beavatkozásától, még mostani viselkedésével kijátszhatja a kutatókat, a kik könnyen nyomot veszithetvén, a dolgot a gázság ármánya, — mint mondani szokták, — bizonyítékok hiányában el fogja tussolhatni. Vedremo.

Reitzer A.

Ezen az uton haladt Európában is, az új világban is előre, és ezen az uton fejezi be utját a föld körül, ha nem is oly rövid idő alatt, mint sokszor hiszik, hanem, mint a tények azt igazolják.

Memento.

Az ultramontán sajtó az utóbbi időben féket nem ismerő praetenziókkal lép fel, és sárba tipor mindent a mi szabadelvű. A főrendiházi viták és a pápai bréve visszavonása, mely a Popper Castrone ügyben már kiadatott, az ultramontanizmust oly elbizakodottá tette, hogy már egészen szemérmetlenül hirdeti sötét terveit. E fölfuvalkodott arroganciával szemben közlünk itt mintegy memento gyanánt egy cikket, mely előkelő kézből ered, és a mely i n t é s ü l szolgáljon bizonyos elemeknek. A cikk így hangzik:

A főpapságnak nem kell a béke, legyen tehát igéje szerint. Lépjen az állam jogainak terére és rendezze az interconfessionális viszonyokat, a jogállam igényei szerint. Nem őt fogja sujthatni a vád, hogy megkezdette a harcot. Egy év óta tart már az ellenségeskedés, a melyet megindított az episkopatus. A kormány mai napig a defenzivára szoritkozik. Az ultramontánok pedig naponta újabb rohamokkal támadnak.

Támadásuk tárgya ma a kormány, holnap az alkotmány. Nekik nem csak a Tisza kabinet nem kell. Nekik semmiféle magyar kormány nem kell, mivel a felelősség elvére fektetett kormányforma nem kell. Apponyit ma csak eszköznek tekintik s támogatják, mert remélik, hogy a reakcióban eszközül fogja magát odaadni. Mihelyt csatlódni fognának benne, ép oly dühvel támadnak rá, mint Tiszára.

A főpapi reakció évek óta aludt. Most alkalmasnak látja a viszonyokat erőfeszítésekre. A mire törnek, az nem a béke állam és egyház között, hanem az egyház különállása az állam mellett. Nem a szabad egyház a szabad államban, hanem az államtól függetlenített egyház, az egyháznak alárendelt államban. Az egyház maga az államtól független. Hanem azért az állam az ő törvényeiben, szellemében, intézményeiben, kormányában, parlamentjében az egyház intentionainak, érdekeinek alárendeltje legyen. Az egyházat semmi alkotmányos kapocs, semmi hazafias kötelezettség ne kösse az államhoz, hanem azért az állam az ő hatalmával támogassa az egyházat, közegeivel segítse annak, védje meg a templomot és papot, főleg pedig ne nyuljon a papi javakhoz.

Az állam adjon jogot, törvényes védelmet, gazdag jövedelmeket, politikai rangokat, befolyásokat, fényt, pompát a főpapoknak, ezek pedig nem adnak viszonzásul az államnak semmit.

A törvényhozás tartsa kötelességének a papság érdekeiről, a vallás szabadságáról, a főpapok vagyonáról garantírozva intézkedni, de arról álmodni se merjen, hogy a vallásalapok s egyéb publico ecclesiasticus dolgok a törvényhozás elé kerüljenek.

Mindenről lehet szó a magyar parlamentben, csak a vallás- és tanulmányi alapról, a papi javakról és a papokról nem.

Erről intézkedik majd az a comisszió, a melyről Haynald beszélt s az az autonomia, a melyet Schlauch hirdetett. A kultuszminiszterium a mi főpapságunknak nem kell. Nekik miniszteri ellenjegyzés nem kell, mert a felelősség rendszerét nem akarják. Az egyházat abszolút hatalommal kormányozni minden felelősség kizárásával, ez a Schlauch katolikus autonómiaja. Episcopalis autonomia hívek nélkül az állam ellen.

A byzantinizmus ezen állapota az, a miért fujatják főpapjaink a harci riadót a parlamentarizmus és felelős kormány ellen.

S mert dicstelen harczuknak ez a célja, szükség, hogy az ország is résen álljon ellenük. Meg kell védnünk annyi áldozatok árán kivivott modern alkotmányunkat az alkotmányellenes klerikális invázió ellenében.

Kormány, parlament, pártok és az egész nemzet e

védelemben együtt fog találkozni a háromszíni lobogó alatt. Ne türjük tovább a főpapi perfidiát, mely egyrészt a szenvedélyeket izgatja, a felekezetek közé a surlódás magvát szórja, szövetkezik a zavargó elemekkel, hogy aztán egykét nevetségesen a g y l e l k ü főpásztori körlevelében, mint a társadalmi rend védője léphessen fel.

Pörbe kell idézni a törvény ellen izgató, a felekezeti békét megrontó, a király felségét sértegető, a feyelmetlenség és demagogia szellemét terjesztő klerikális lapokat és folyóiratokat.

Az a kék bluzos anarchista, a ki munkás ujságba ír, épen oly veszélyes, mint az a reverendás anarchista, a ki a »Magyar Állam« ba vagy más klerikális lapba ír, de sőt annál sokkal veszedelmesebb és bűnösebb.

Mit nagylelkűsködik a királyi ügyész? A törvény talán sajtóvétségek tekintetében nem egyenlő a vallással, izgatókra és politikai izgatókra nézve? Csak egykor mutasson bátorságot Kozma Sándor ur, és meglátja, hogy mily csendes emberekké lesznek azok a nagyszáju ultramontán Hári Jánosok.

A kormány pedig vegye kezébe a papi javak rendezését. C o m m a s s z á l j a a f ő p a p i j a v a k a t és csináljon azokból egy nagy országos alapot, a melyből földtessenek legelső sorban is az alsó papság dotációjának tisztességes és rendszeres javításához szükséges kiadások. Ne engedje, hogy az alapság és a katolikus néptanítók nagy része továbbá is kegyelemkenyéren tengődjék.

A kath. egyház vallási és iskolai, kulturális és humanisztikus szükségai ugyanabból az országos nagy fundusból földtessenek. A f ő p a p á g é p e n u g y f i z e t t e s s é k, mint a miniszterek vagy hivatalnokok, rangjuk, állásuk követelményeinek megfelelően.

Ilykép több haszna lenne az országnak a főpapi javakból, mint van most. Nem lesz kitéve az ország annak, hogy lássa a satyrát, midőn a főpap 1 frt 50 krt küld a lipótvárosi bazilikára. És meg lesz kimélve attól a csömörletes nagyításoktól, a melyekkel ultramontán lapok a főpapság adakozásait nagy eseményekké akarják fel-fújni.

Valóban, ha helyes arányt akarnánk keresni a főpapok jövedelmei és adakozásai között, nagyon keserves csalódásra ébredhetnénk. Kisülne, hogy az összes jövedelmeknek alig egy tizedrésze megy közcélokra. Hiszen egy klerikális író, a ki arra a lehetetlenségre vállalkozott, hogy megczáfolja Timoleont, nagy gonddal tett számításokat a főpapi adakozásokban, és miféle eredményt tudott felmutatni?

Azt, hogy az 1867-ik év első felében a főpapok pénzbeli adakozása 358,437 frt.

Ha tehát a főpapi bőkezűség a másik félévben is hasonló mennyiségű adakozásokban nyilatkozott, főpapjaink, a primás, az érsekek, a káptalanok, a prépostságok, apátságok és javadalmas szerzetesek együttvéve egy egész év alatt 716,874 frtot adott közcélokra.

Más szóval az a roppant, iszonyu nagy vagyont, mely az egyház kezén van, az 1867-ik évben 716,874 forintot jövedelmezett a nemzetnek.

Ennyit bizony bármely árendás zsidó is megadna a nélkül, hogy igényt tartana a nemzet hálálkodására.

De hogy a dologra visszatérjek, elodázhatatlannak tartom, hogy a főpapi izágáknak egyszer mindenkorra eleje vétessék. Én nem kulturharczot, nem vallási háborut kívánok.

Csak azt óhajtom, hogy az állam saját jól felfogott érdekében fegyverezze le az alkotmányellenes reakciót, fossa meg azt rosszul használt hatalmának eszközeitől, vegye ki a főpapok kezéből a vagyont.

Ennek minden katolikus szivéből fogna örülni. Az episkopatus elszigeteltsége saját hivatól, főleg a magyar intelligenciától és a középosztálytól nyilvánvaló; valahányszor utjában állt az alkotmányos fejlődésnek, a szabadabb intézményeknek, — ez pedig számtalanszor történt, — mindig szemben találta magát saját hivatól. Nem a protestánsokkal volt tusája, hanem a katolikusokkal.

Igy volt ez a vegyes házassági viták alatt. így volt

1848-ban és így van most is. Hisz mindazon törvényeket, a melyeket oly sérelmeseknek hirdet az ultramontán reakció, a kiegyezés óta mindig a katolikusokból álló többség hozta a parlamentbe. A főpapi irányzatoknak, a nemzettől különálló hierarchikus érdekeknek nincs támasza a magyar képviselőházban. Multjánál fogva, kaszt-szellemé következtében rokonszenvet nem képes az támasztani a közszellemben.

A főpapi reakció csak ott vakmerő, a hol gyenge kormány al találja magát szemben. De megjuhászodik, mihelyt érzi, hogy intrigáitól, menyköveitől nem félnek.

Alkotmányunk biztonsága kívánja, a társadalmi béke és az állami rend állandósága követeli, hogy a hierarchia hatalma nálunk is megtöressék.

A harczt, melyek ők üzentek az államnak, el kell fogadni és megvívni minden következményeiben.

Hadd lássuk, hogy alkotmányos szabad államban élünk-e vagy jezsuita kolostorban.

A béke nekik nem kell, — legyen hát háboru, a mi nekik kell.

Volenti non fit injuria!

A német-lipcsei gazság.

Német-Lipcse, 1885. márcz. 30.

Az antiszemita sajtó vidékünkön is megtermé gyümölcsét. Mint mindenütt, nálunk is vannak kóbor antiszemita népbolondítók, kik az antiszemita ponyvairadalom termékeivel a kezükben faluról-falura járnak izgatni és felbujtani a szegény népet, mely elég háladatos szokott lenni és az alapostoloknak mindenféle adományokat osztogat, hogy megélhessenek. Ezen vándorantiszemiták a legveszedelmesebbek. Rendszerint elcsapott közhivatalnokok vagy skartba tett néptanítók. Minden faluban van ösmerősük, a kikkel a zsidóellenes iratokat elárusítatják. Ilyen körülmények közt nem csoda, ha a falusi nép az a része, mely egyáltalában nem gondolkodik a leghajmeresztőbb dolgokat is elhiszi, a zsidók iránt gyűlöletet táplál. Ezek a jó madarak ugyanis már évek óta folytonosan azzal izgatják a népet, hogy a zsidónak keresztény vére van szüksége a p a s z k a - k e n y é r h e z. A tiszta-eszlári per eredménye, a tények világossága nem hat sem az izgatókra, sem a nép vak szenvedélyére. Ez a nép mindent elhisz, a mit egy kabátos gazember fufangja kieszel és képes a legvérengzőbb tettekre is elragadtatni magát.

A mi kis városunkban eddig a felekezetek közti békés együttélés soha megzavarva nem volt. A »Grenz-bote« és egyéb antiszemita lapok azonban ide is átplántáltak a viszály belladonnáját. A népet egy elcsapott hivatalnok harangirozza, miután azzal a követeléssel lépett a környékbeli zsidók elé, hogy adjanak neki 1000 frtot, akkor rövid idő alatt nem lesz antiszemitizmus az egész soron. A zsidók ezt a követelést nem teljesíték és most vagy 60 ablak sinli ezt a makacsságot. E hó 28-án történt ugyanis, hogy egy szomszédfalubeli kis paraszt leánya átjött községünkbe, hogy S c h ö n s t e i n Róza ezatócsonél kisebb bevásárlásokat tegyen. Schönstein leánya, a ki a parasztleánynyal egykoru, az utóbbival beszélgetésbe elegyedvén, állítólag az udvarra mentek hol több ideig játszva együtt maradtak. A paraszt leány ennél fogva sokkal később került haza, mint a hogy az anyja várta, a ki szörnyen nyugtalankodott, sürgős szükségelében az árukra. Az anya ismeretes házi »szitkokkal« fogadta a hazatérőt, és az ilyen esetekben szokásos fenyegetéseket is használta. A leány rémültségében más mentseget nem talált, mint hogy a zsidók tartották vissza, és mikor anyja fürkészve kérdé, mi okból? a leány elpanaszolá, hogy »egy öreg zsidó le akarta vágni.«

Az anyának se kellett több! Nyomban tudta az egész falu, hogy a német-lipcsei zsidók az ő leányát is

le akarták sakterolni, mint Solymosy Észtert stb. Így ke-
letkezett az »ujabb rituális gyilkossági kísérlet«. S a kis-
leánynak gyerekes mentegése elég volt, hogy egy vi-
dék zsidóinak vagyon- és életbiztonságát komoly táma-
dásoknak kitegye.

Szomoru állapot biz ez! A köznépet az antiszemita
sajtó alaposan megmételtyezte. A saját szemének sem
hisz többé, ha az agitátorok ellenkezőt állítanak. A köz-
nép elégedetlen, földönfutó szegény és lázasan várja az
alkalmat, hogy sorsán segítsen, ha ez a segítség mások
vagyonának elrablásából származik is.

R. L.

Előfizetési felhívás!

Azon t. előfizetők számára, kiknek előfize-
tésük április 1-jén lejárt, lapunk mult heti szá-
mához **posta-utalványokat** mellékelünk, azzal a
kérelemmel, hogy megrendeléseiket mielőbb **meg-
ujítani** sziveskedjenek.

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve	8	frt.
Félévre	4	»
Negyedévre	2	»

Az előfizetési pénzek a kiadóhivatalba (V. ker.,
Hajnal-utca 2. sz. küldendők.)

A kiadóhivatal.

HIREK.

— Német-Lipcséről vesszük a következő
sorokat: Az ügy, melylyel a fővárosi sajtó is élén-
ken foglalkozott, és itt, — fájdalom, — a társa-
dalmi békét hosszú időre megzavarta, misztikus
homályából kibontakozni kezd. A tizennégy éves
Z v a r a Paula, ki S c h ö n s t e i n n é németlip-
csei boltjából hazatérve, mostohájának azt hazudta,
hogy azért késett, mert a zsidók egy pinczében
lesakterolni akarták, egy ezen a vidéken lézengő
antiszemita kalandor által lett kitanítva, ki midőn
a lányt utközben bűnös vágyainak kielégítésére
édesgetni akarta, a késelelem kimentésére az említett
mesét adta a lány szájába. A hatóságok, miután a
gyilkossági kísérlet gyanuja teljesen eloszlattatott,
most az említett irányban ejtik meg a vizsgálatot.

— Istóczy mint prókátor. Istóczynak a vadkerti
tárgyaláson való gyászos szerepléséről, ottani tudósítónk
annak idején eleget jegyzett fel az utókor számára, mely
olvasva ezen ember beszédeit, nem fog eléggé csodál-
kozhatni, azon a temérdek sok bauba emberen, a ki Is-
tóczyt »nagy férfunak« tartotta. Istóczy a törvényszék
előtt, mint prókátor ugyan az a vad rabulista, mint a
milyen a parlamentben. Csak azt tudja elmondani, a mit
másoktól hallott, és hogy azt a vélelmet ébressze, hogy
minden, a mit kinyög, az ő saját fejéből került, egész a
dühödtségig szenvedélyeskedik. Pedig, a ki ezt az üres
fejü komédiást ismeri, jól tudja, hogy semmihez sincs
tehetsége, mint a képmutatáshoz, a színleléshez. E héten
is annyi jelét adta jogászai éretlenségének, hogy a leg-
utolsó zugprókátor is büszkén nézhetett volna, a hi-
res szénatéri pártvezérre. Egyebet sem tud annál az el-

csépelt frázisnál, hogy »a zsidók őt tönkre akarják tenni.«
Tönkre akarja őt tenni az ördög! A zsidók csak meg-
vetik őt; a mi pedig a tönkretevést illeti, hát erről ele-
get gondoskodik ő maga, mert biz isten komolyan hisz-
szük, hogy a Lipótmezőre kerül még egykor.

— Federvieh Jankók. Arról a sajtóról szólunk, mely
vidéki központokon ütötte fel a ponyvát, hitvány iro-
dalmi férczművek árusítására. Mint a gomba a posvá-
nyoktól átázott talajból úgy keletkeztek ujabban ezek a
vidéki szennylapok. A kit részegeskedés miatt a hivatal-
ból kicsaptak, a ki pénzét elverte a kártyaasztalnál vagy
egyéb aljas passziók hajhászása közt, az hirlapszer-
kesztő lesz. Innen van, hogy a hirlapirodalom tisztessé-
ges elemei is elvesztették a nagy közönség becsülését.
Az antiszemita mozgalom csak növelte ezen »szerkesztők«
számát és impertinenciáját. Ha a zsidók előfizettek, nem
bántották, és ha nem fizettek, a legocsmányabb rágalommal
halmozták el őket. A kormány a sajtószabadsággal való
ezen gyalázatos visszaéléseket csak oly törvényhozási
akcióval szüntethetné meg, mely a sajtószabadságot kor-
látolná. Mielőtt ily eszközökhöz nyulna, meg kellene ki-
sérteni a bajt társadalmi uton orvosolni. A hirlapjroi
egyesület, melynek egyik legszebb feladata a hirlapirói
tisztességek és tekintély fölött örködni, kötelességszerű-
leg járna el, ha úgy a fővárosi, mint a vidéki Federvieh
Jankókat pellengérré tenné és így akadályozná meg
annak az orvosságnak az alkalmazását, mely ép oly ve-
szedelmes, mint maga a betegség, mert a sajtószabadság
korlátozására vezetne.

— Bismarck hercege és a zsidók. A magyarhoni
antiszemita szinte túntetőleg szoktak hivatkozni azon
nagy férfiakra, kik állítólag antiszemita voltak. A törté-
nelem ezen nagy alakjai közé természetesen Bismarck
herceget is számítják, a kiról ugyancsak elhíresztelik,
hogy »politikai kérdésekben« tökéletesen egy állásponton
áll R á c z Géza képviselővel, mert mind a kettő szörnyű
antiszemita az Ur előtt. Bismarck antiszemitizmusának
jellemzésére álljon itt a következő eset, a mi csak a leg-
közelebbi napokban történt. B e r l i n i tudósítások sze-
rint ugyanis e napokban kinevezték dr. K a y s e r Jó-
zsef urat miniszteri tanácsosnak a külügyi miniszterium-
hoz. Dr. Kayser egyébiránt Bismarck fiának házi tanítója
volt, kiket jogtudományi vizsgálatokra készített elő...
Nálunk pedig Trefort ur gymnáziumi tanárnak sem akar
kinevezni zsidót, mert miként egy alkalommal tőle tel-
hető szellemességgel indokolá, nem akarja, hogy a gym-
náziumok szelleme — elzsidósodjék.

— Rabinovitsról következő érdekes adatokat köz-
lenek orosz-zsidó felekezeti lapok: R a b b i n o v i t s
József, — így irnak e lapok, — vándortanító volt, a ki
zsidófelekezeti zugiskolákban tanítgatott csekély fizeté-
sért. De a fizetést is elvesztette, miután ujabban e zug-
iskolák országszerte betiltattak. Vele együtt igen sok ily
tanító vesztette el kenyerét az orosz kormány jelzett reu-
delete folytán. Rabinovits, a ki az írás, olvasás és tal-
mud tanulmányán kívül csak kevés képzettséggel bír,
tanítói működését már a kormány által türt alakban
akarván folytatni, hitrokoni közt propagandát kezdett
csinálni egy új vallási szektának, mely a zsidó- és keresz-
tény vallás közti ellentétet kiegyenlíteni hivatva lenne.
Ez új hitelvek terjesztésére az orosz kormány engedélyét
is megnyerte, mert a zsidóknak egyrészt azt mondta: »A
ti vallástok az igazi, csak abban tévedtek, hogy a meg-
váltó jöttét várjátok, mert az már itt van, Krisztus sze-
mélyében«; a keresztényeknek pedig azt mondta: »Én
Krisztust elismerem, de térjete vissza az eredeti ke-
reszténységhez, a bibliai hitvalláshoz. A dolog miként
látható, nincs ügyetlenül kieszelve, de azért még is csak
kevés követőre talál.

Szerkesztői üzenetek.

I. Áb. urnak Korpád. Az esetet a szolgabírói hivatalban kell bejelenteni. A hirdetés célhoz nem vezetne; ily esetekben a rendőri közözés ajánlható.

Fr. B. urnak N. Bajom. Fogadja köszönetünket multkori küldeményeért. Folytatást várunk.

V. M. jh. urnak Budapest. Most is csak azt mondhatjuk, a mit

már egy évvel ezelőtt: az irány tökéletes, a kidolgozás szép tehetségre vall, de a tárgy nem lapunkba való.

L. M. urnak Budapest. Polemikus cikkeknek csak aktuális dolgok ellen van igazi zsurnalisztikai értékük.

A. B. urnak Szeged. Igen, és pedig bonyhádi!...

F. M. urnak Budapest. Kérdésére ez időszerint még nem adhatunk határozott választ.

H i r d e t é s e k.

A „GONDÜZŐ“

szépirodalmi hetilap

f. évi ápril hó elsejével harmadik évnegyedébe lép és rövid fenállása óta, rendkívül dus és változatos tartalmánál fogva oly pártolásnak örvend, mely az irodalom terén valóban páratlanul áll hazánkban.

A „Gondüöző“ erkölcsöt nemesítő és lelket művelő érdekfeszítő és gondokat üző olvasmányaival kimeríthetetlen tárházat képez családok, és egyesek számára.

A „Gondüöző“ munkatársai: *P. Szatmáry Károly, Tolnay Lajos, Komócsy József, Kiss József, Margitay Dezső, Mikszáth Kálmán, Szana Tamás, Tóth Endre, Vértesi Arnold, Kazár Emil, Éjszaki Károly, Endrődi Sándor, Balázs Sándor, Dalmady Győző, Prém József, Hentaller Lajos, Székely János, Reviczky Gyula, Palágyi Lajos, Lévy Sándor, stb. stb.*

A „Gondüöző“ továbbá megkezdte »A gránátköves asszony«, *Marlitt E.* világhírű regényének közlését egyedül jogositott magyar fordításban, mely regény egyszerre *hat nyelven* jelenik meg.

Végre pedig örvendve említjük meg, hogy *Jókai Mór* és *Beniczkyne Bajza Lenke* koszorus íróink ígérését bírjuk, hogy a „Gondüöző“ számára írni fognak, miáltal oly kellemes helyzetbe jutottunk, hogy hazánk irodalmi kitünőségeit csoportosítsuk lapunk körül.

A *Gondüöző* megjelen minden vasárnap 3 $\frac{1}{2}$ ivnyi tartalommal és ára a bérmentes szétküldéssel együtt negyedévre *csak 1 frt 50 kr.*, fél-évre 3 frt.

Mutatvány számmal mindenkinek szívesen szolgálunk ingyen és bérmentve, ki e végett hozsánk fordul.

Székely Aladár

a „Gondüöző“ kiadó tulajdonosa
Budapesten, dob-uteza 14.

A kereskedő közönség figyelmébe!

Tőzsdei megbízásokat

jutányosan, gyorsan és pontosan eszközünk, csupán egyszerű provisio felszámítása mellett, mert irodahelyiségünk a tőzsde lehető közelében lévén, a megbízásokat közvetlen magunk (nem ügynök által) visszük keresztül, mérsékelten fedezet mellett.

Előlegek

értékpapírokra minden magasságban jutányos kamat mellett adatnak.

Szepesi és Petrich

bank- és váltóüzlet

Budapest, Dorottya-uteza 14-ik szám.

(Régi Lloyd-épület.)

Válasz

az antiszemitáknak.

Argusnak nagy hatást keltett

közpírata

az Egyenlőség kiadóhivatalában kapható.

Ara 20 kr.